

Suosituksset hallinnon opiskelijaedustajien aseman parantamisesta

SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND

Sisällys

Johdanto	3
Orientaatio ja kokouskäytännöt	4
Palkkiot ja opintopisteet	6
Materiaalit ja viestintä	8
Hallinto- ja toimielinten kokoonpano	10

Johdanto

Yliopistolaki ja yliopistojen johtosäännöt takaavat opiskelijoille laajat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet yliopistojen hallinnossa. Laki ja johtosäännöt luovat osallistumiselle kuitenkin vain raamit, joiden sisällä on paljon liikkumavaraa ja mahdollisuuksia luoda opiskelijoiden osallisuutta edistäviä käytänteitä.

Osallisuutta edistävät toimenpiteet ja opiskelijaedustajuuden tekeminen houkuttelevammaksi on erityisen tärkeää, sillä viime vuosina hakijamäärät opiskelijajäsenpaikkoihin ovat olleet laskussa. Laskun taustalla olevat syyt ovat moninaiset, mutta opintojen oheistoiminnan mahdollistavien rakenteiden heikentäminen selittää laskua ainakin osittain. Kun esimerkiksi opiskelijoiden toimeentulon ehtoja ja opintoaikoja on tiukennettu, on se heijastunut negatiivisesti vaikuttamiseen käytettävissä olevaan aikaan.

Käsissäsi oleva paperi sisältää suosituksia hallinnon opiskelijaedustajien aseman parantamisesta. Opiskelijoiden asemaan ja osallisuuteen liittyviä haasteita ei ole helppoa tai yksinkertaista korjata, mutta näillä suosituksilla voidaan ottaa askelia opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien parantamiseksi. Opiskelijoiden heikentyneen osallisuuden parantaminen on tärkeää, jotta päätökset ovat koko yliopistoyhteisön näköisiä. Kaikkia paperissa esitettyjä suosituksia voidaan edistää yliopiston päätöksenteon piirissä.

Orientaatio ja kokouskäytännöt

Yliopistoissa opiskeleva joukko on taustoiltaan ja elämäntilanteiltaan hyvin moninainen. Kaikille yliopistoyhteisön jäsenille tulee taata yhtäläiset mahdollisuudet osallistua päätöksentekoon esimerkiksi kielestä, vammasta tai perheellisyydestä huolimatta. Opiskelijat lähtevät myös mukaan vaikuttamiseen erilaisesta asemasta suhteessa muihin yliopistoyhteisön ryhmien jäseniin. Opiskelijat eivät voi esimerkiksi välttämättä osallistua hallintoelinten kokouksiin kesäisin. Lisäksi heidän kautensa ovat usein muiden jäsenten kausia lyhyempiä ja vaihtuvuus muita ryhmiä yleisempää, etenkin täydennyshakujen yleistyttyä. Siksi on tärkeää, että

yliopistossa on rakenteita opiskelijaedustajien työn tukemiseksi ja jatkuvuuden takaamiseksi. Tämä mahdollistaa osallistumisen myös niille opiskelijoille, jotka tulevat päätöksentekoon mukaan kesken kauden tai jotka eivät esimerkiksi kesätöistä joutuessa pysty osallistumaan kesäisin. On myös tärkeää, että kokousten ja muiden tapaamisen aikatauluista, työskentelytavoista ja -paikoista sovitaan yhdessä, jotta kaikkien yhteisöryhmien tarpeet tulevat huomioiduksi. Kokoukset ja tapaamiset tulee järjestää niin, että niihin voi osallistua yliopiston virallisilla hallintokielillä, eli suomella ja/tai ruotsilla sekä englannilla, tarvittaessa tulkin avulla.

Suosituksset

- Yliopiston tulee tarjota orientaatiota kuluneen toimikauden toiminnasta opiskelijaedustajille.
- Hallinto- ja toimielinten kokoussaikatauluista tulee päättää ja aikataulu tulee julkaista hyvissä ajoin.
- Tutkinto-opiskelijoita koskettavia asioita ei pidä käsitellä ajankohtina, jolloin tutkinto-opiskelijat ovat usein estyneitä.
- Hallintoelinten kokouksiin on voitava osallistua yliopiston virallisilla kielillä, tarvittaessa tulkkauksen avulla.
- Kansainvälisten opiskelijoiden osallisuuden mahdollistamiseksi opiskelijaedustajan tulee saada käyttöönsä tulkkauspalvelu englannin kielellä.
- Hallinto- ja toimielinten kokoukset ja muut tapaamiset tulee järjestää niiden jäsenille saavutettavissa ja esteettömissä tiloissa.
- Hallinto- ja toimielinten kokouskäytänteistä mukaan lukien etäosallistumiskäytänteet tulee sopia yhdessä kauden alussa huomioiden kesäajat ja muut opiskelijoille haastavat ajankohdat.
- Yliopistojen tulee säätää lakisäateisten hallintoelinten ja niille valmistelevien elinten kokoukset hyväksyttäväksi syyksi poissaoloon opetuksesta.

Palkkiot ja opintopisteet

Opiskelijaedustajuus kartuttaa opiskelijoille paljon arvokasta osaamista. Opiskelijat kantavat myös suurta taloudellista ja oikeudellista vastuuta. Osaamista ei kuitenkaan aina tunnisteta riittävällä tavalla tai vastuunkannosta ei ole saatavissa riittävää korvausta. Kaikissa yliopistoissa tai yliopiston hallintoelimissä ei esimerkiksi makseta opiskelijaedustajille palkkiota, palkkion suuruus on epäyhden-

vertainen suhteessa hallintoelimen muiden jäsenten saamaan korvaukseen tai opiskelijaedustajuudesta myönnettävien opintopisteiden hakeminen on monimutkaista. On tärkeää, että opiskelijoiden osaaminen ja yliopistoyhteisön eteen tehtävä työ ja toisaalta opiskelijajäsenyyden myötä tuleva vastuu tunnistetaan palkkion ja tutkintoa edistävien opintopisteiden muodossa.

Suosituksset

- Opiskelijaedustajan tulee saada jokaisesta hallinto- ja toimielimen jäsenyydestä opintopisteitä. Opintopistemäärän tulee perustua tehtävän vaativuuteen ja sen edellyttämään työmäärään.
- Opintopistemäärästä ja määräytymisperusteista sopivat ylioppilaskunta ja yliopisto keskenään. Opiskelijan tulee kuitenkin voida sisällyttää vähintään 5 opintopistettä tutkintoon.
- Opiskelijaedustajan tulee saada palkkiota kaikista hallinto- ja toimielinten kokouksista ja muista tapaamisista, jotka edellyttävät kaikkien jäsenten läsnäoloa. Palkkion suuruuden tulee perustua tehtävän vastuullisuuteen, vaativuuteen ja sen edellyttämään työmäärään.
- Palkkioiden suuruudesta sopivat ylioppilaskunta ja yliopisto keskenään. Opiskelijoiden tulee saada vähintään yhtä paljon palkkiota kuin muiden yhteisöryhmien jäsenet, pois lukien mahdollinen puheenjohtajan palkkio.

Materiaalit ja viestintä

Päätöksenteon demokraattisuus edellyttää myös sitä, että hallintoelinten jäsenet ovat tasavertaisesti informoituja ja päätöksentekokykyisiä käsiteltävänä olevissa asioissa. Päätöksenteon tulee olla myös avointa, jotta koko yliopistoyhteisöllä on mahdollisuus vaikuttaa päätöksiin edustajiensa kautta ja jotta kaikki yliopistoyhteisön jäsenet ovat tietoisia itseensä vaikuttavista päätöksistä. Tällä hetkellä kokousmateriaalien tai päätöksentekoa koskevan viestinnän saavutettavuuteen voi liittyä merkittäviä haasteita. Haasteita voivat olla esimerkiksi kokousmateriaalien

toimittaminen hallintoelimen jäsenille liian lähellä kokousta, jolloin materiaaleihin ei ole aikaa perehtyä tai materiaaleista ei ole aikaa keskustella etukäteen, tai viestinnän puutteet, jolloin opiskelijaedustajat voivat joutua toimimaan viestinvälittäjinä. On tärkeää, että kokousmateriaalit toimitetaan jäsenille riittävän ajoissa tavalla, joka on saavutettava kaikille. Saavutettavin tapa on sähköposti. Materiaalit ja viestintä on toteutettava yliopiston hallintokiellillä ja tarvittaessa myös englanniksi, jotta päätöksenteko olisi avointa ja saavutettavaa kaikille.

Suosituksset

Kokousmateriaalit tulee toimittaa hallintoelinten jäsenille ja julkaista koko yliopistoyhteisölle vähintään viisi arkipäivää ennen kokousta tai muuta tapaamista.

Materiaalit tulee toimittaa hallintoelinten varsinaisille jäsenille ja varajäsenille sähköpostitse.

Materiaalit ja kutsut kokouksiin tulee lähettää yliopiston hallintokielillä, ja lisäksi tarvittaessa englanniksi hallintoelimen jäsenen toiveen mukaisesti.

Kokousten päätöksistä tulee tiedottaa koko yliopistoyhteisölle kokousta seuraavana päivänä yliopiston virallisilla kielillä ja englanniksi.

Hallinto- ja toimielinten kokoonpano

Yliopistodemokratian toteutuminen edellyttää riittävää edustusta jokaisesta yliopistoyhteisön ryhmästä, eli opiskelija-, professori- ja henkilökuntaryhmästä. Jotta opiskelijoiden ääni kuuluu päätöksenteossa ja opiskelijoiden edustaminen ei jää vain yhden jäsenen harteille, on suositeltavaa, että lakisääteisiin hallintoelimiin valitaan aina useampia opiskelijoiden edustajia kolmikantaperiaatteen mukaisesti.

Joissakin tilanteissa yhdelläkin jäsenellä voi olla merkittävästi vaikutusvaltaa, kuten jäsenmäärältään pienten yliopistojen hallituksissa. Päätöksenteon jatkuvuuden ja opiskelijaedustajuuden joustavuuden takaamiseksi on varsinaisille edustajille nimettävä myös varajäsenet. Yliopistodemokratian toimintaedellytykset on turvattava vahvistamalla yliopistojen tasakolmikantaperiaatetta.

Suosituksset

- Kaikissa lakisääteisissä hallintoelimissä tulee lähtökohtaisesti noudattaa kolmikantaperiaatetta ja yliopistolain sallissa tasakolmikantaa.
- Kollegion ja konsistorin puheenjohtajistossa tulee noudattaa tasakolmikantaa.
- Kollegion ja yhteisen monijäsenisen hallintoelimen puheenjohtajuus tulee mahdollistaa kaikille kolmikannan mukaisille ryhmille tasapuolisesti.
- Säätiöyliopistojen hallituksiin tulee valita kaikkien yhteisöryhmien edustajia.
- Aina kun valmisteleva ryhmä käsittelee koulutukseen, opiskeluun ja opiskelijoiden arkeen vaikuttavia asioita tulee ryhmässä olla opiskelijoiden edustus. Keskeisiä tällaisia ryhmiä ovat esimerkiksi hallintoelimille valmistelua tekevät ryhmät, koulutusneuvostot, opetuksen kehittämistoimikunnat ja opetussuunnitelmatyöstä vastaavat työryhmät.
- Erilaisiin yliopisto-, tiedekunta- ja laitostason johtoryhmiin tulee valita opiskelijajäseniä.
- Lähtökohtaisesti jokaiselle hallintoelimissä toimivalle opiskelijaedustajalle nimetään varajäsen. Varajäsen voi olla henkilökohtainen tai yleisvara.

Suomen ylioppilaskuntien liitto on opiskelijajärjestö, joka edustaa noin 130 000 yliopisto-opiskelijaa Suomessa. SYLin jäseniä ovat kaikki Suomen 14 ylioppilaskuntaa. Ylioppilaskunta on kaikkien yliopiston opiskelijoiden muodostama julkisoikeudellinen yhteisö, jota säätelee yliopistolaki.

Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
Lapinrinne 2 | 00180 Helsinki
syl@syl.f

SUOMEN YLIOPPILASKUNTIEN LIITTO
FINLANDS STUDENTKÅRERS FÖRBUND
NATIONAL UNION OF UNIVERSITY STUDENTS IN FINLAND